

(Kraków 1975) (wraz z J. Nowakiem), a także współautora 9 zeszytów *Atlasu rozmieszczenia roślin zarodnikowych w Polsce* (ser. III – Porosty (Lichenes)).

Alicja ZEMANEK

LEKSYKON BOTANIKÓW POLSKICH DICTIONARY OF POLISH BOTANISTS

68. KAZIMIERZ KOSTRAKIEWICZ

1. DATA I MIEJSCE URODZENIA I ŚMIERCI. Ur. 6 II 1907 Cacica, Bukowina, Cesarstwo Austro-Węgierskie, zm. 5 X 1975, Kraków.

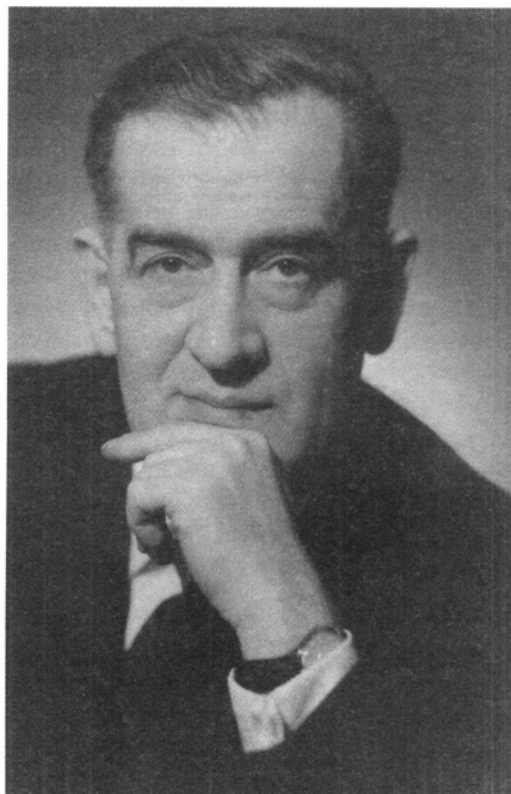
2. RODZINA. Ojciec – Aleksander, pracownik na kolei, maszynista obsługujący parowozy (kierujący parowozami), matka – Emilia z domu Piątek, siostry – Wanda Szeliga i Zofia Moniak (urzędniczki), żona – Maria Emilia z domu Boryczko (ślub 4 VII 1935 w kościele św. Mikołaja w Krakowie), nauczycielka, syn – Leszek, dr nauk geograficznych, synowa – Maria Zaczyńska-Kostrakiewicz, mgr biologii, wnuczka – dr Kinga Kostrakiewicz, pracownik naukowy w Instytucie Botaniki UJ.

3. WYKSZTAŁCENIE. 1914/1915–1917/1918 – szkoła ludowa (powszechna) w Czerniowcach, 1918/1919 – I kl. szkoły realnej (z niemieckim językiem wykładowym) w Czerniowcach. Po przeniesieniu się z rodzicami do Polski: 1919/1920–1925/1926 – VIII Gimnazjum Państwowe w Krakowie, 23 VI 1926 – matura tamże. 1926/1927–1929/1930 – studia na Uniwersytecie Jagiellońskim (absolutorium – 1930), 28 V 1934 – dyplom z botaniki (przedmiot główny) i geologii (przedmiot dodatkowy) krakowskiej Komisji Egzaminów Państwowych na Nauczycieli Szkół Średnich.

4. STOPNIE NAUKOWE I DANE BIBLIOGRAFICZNE ROZPRAW. 30 VI 1932 – dyplom magistra filozofii w zakresie botaniki uzyskany na

Wydziale Filozoficznym UJ na podstawie pracy „Las bukowy w Polsce” [niepublikowanej], napisanej pod kierunkiem prof. Władysława Szafera. 5 III 1949 [promocja na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym UJ] – praca doktorska „Studia systematyczne nad polskimi gatunkami rodzaju *Vicia* L.” napisana pod kierunkiem prof. W. Szafera [opublikowana, patrz: p. 7b, poz. 1]. 29 I 1955 – uchwała Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla Pracowników Nauki o przyznaniu tytułu naukowego docenta.

5. PRZEBIEG PRACY ZAWODOWEJ. Szkolnictwo średnie: 1 IX 1930–24 IX 1931 – nauczyciel w prywatnym Gimnazjum im. Królowej Jadwigi w Przemyślanach, 20 IX 1932–IX 1939 (do wybuchu II wojny światowej) – nauczyciel w Gimnazjum i Liceum im. H. Sienkiewicza w Krakowie. Równocześnie: 1935/1936–1936/1937 – nauczyciel w II Państwowym Gimnazjum im. św. Jacka w Krakowie. 1940–1945 (podczas II wojny światowej) – nauczyciel w Szkole Handlowej

Męskiej (Państwowym Męskim Gimnazjum Kupieckim) w Krakowie i w tajnym nauczaniu. II 1945–30 VIII 1948 – nauczyciel w Gimnazjum i Liceum im. H. Sienkiewicza w Krakowie [oficjalnie zatrudniony był dłużej, jednak otrzymał roczny urlop na dokończenie rozpoczętych prac naukowych w Zakładzie Farmakognozji UJ]. Uniwersytet Jagielloński: I IX 1948 [być może wcześniej jako wolontariusz] – 30 VIII 1950 – kontraktowy starszy asystent w Zakładzie Farmakognozji, I IX 1950–31 III 1951 – kontraktowy starszy asystent w Instytucie Botanicznym, I IV 1951–31 I 1955 – kontraktowy adiunkt w Ogrodzie Botanicznym, I II 1955–30 IX 1960 – kontraktowy docent [publikowane *Składy osobowe Uniwersytetu Jagiellońskiego* różnie podają jego afiliację: 1954/1955 – docent przy Katedrze Systematyki Roślin i Paleobotaniki, 1955/1956 i 1956/1957 – brak *Składu Osobowego*, według niepublikowanych materiałów archiwalnych miał być docentem w Ogrodzie Botanicznym, 1957/1958 – docent przy Katedrze Systematyki Roślin i Paleobotaniki i docent w Ogrodzie Botanicznym, 1958/1959 i 1959/1960 – docent w Ogrodzie Botanicznym].

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie [początkowo: Państwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie]: [od 1949 miał zezwolenie na zajęcie uboczne w PWSP] 1949/1950 – wykładowca botaniki w Katedrze Botaniki, I IX 1950–31 VIII 1951 – wykładowca botaniki, I IX 1951–31 VIII 1952 – kontraktowy profesor botaniki, 1951/1952–1953/1954 – kontraktowy docent botaniki, prawdopodobnie od I II 1955 – docent, od I X 1958 – samodzielny pracownik nauki na WSP w Krakowie [być może już od 1955].

6. PODRÓŻE NAUKOWE. XI 1964 – przez 10 dni był w Instytucie Pedagogicznym im. N. Krupskiej w Moskwie, wiosna 1970 – w Pradze i pobliskich Průhonicach razem z delegacją Katedry Botaniki WSP.

7a. ZAKRES BADAŃ BOTANICZNYCH. Systematyka roślin naczyniowych, historia botaniki.

7b. LICZBA WSZYSTKICH PUBLIKACJI BOTANICZNYCH, MIEJSCE OPUBLIKOWANIA PEŁNEJ BIBLIOGRAFII PRAC, WYKAZ WAŻNIEJSZYCH PRAC.

Opublikował 11 prac. Niepełna bibliografia [W:] J. Jarowiecki, A. Przyboś (red.), 1970. Bibliografia publikacji pracowników Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie (1946–1967). WSP w Krakowie, Kraków, ss. 263 oraz B. Kiedrzycka-Szatko, 1980. Bibliografia pracowników Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie 1971–1975. WSP w Krakowie, Kraków, ss. 200. Pełny spis publikacji – w posiadaniu autora niniejszego biogramu. Najważniejsze prace: 1. 1951. Studia systematyczne nad polskimi gatunkami rodzaju *Vicia* L. Studia systematica ad Polonicas species generis *Vicia* L. pertinentia. PAU. *Materiały do Fizjografii Kraju* 27: 1–71; 2. 1958. De notis *Trifolium pannonicum* L. a *T. ochroleuco* L. distinguentibus. *Fragmenta Floristica et Geobotanica* 4(1/2): 199–202; 3. 1958. Systematyka roślin. Część I. Rośliny niższe. Według wykładów Władysława Szafera. [Nadtytuł: Skrypty dla szkół wyższych. Uniwersytet Jagielloński]. PWN, Łódź – Kraków, ss. 242 [maszynopis powielony]; 4. 1959. Papilionaceae. Motylkowate. [W:] W. Szafer, B. Pawłowski (red.), Flora polska. Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych. PWN, Warszawa, t. VIII, s. 7–184; 5. 1963. Systematyka roślin. Część II. Mszaki, Paprotniki i Nagonasienne. PWN, Warszawa – Kraków, ss. 190, tabl. 34; 6. 1964. Systematyka roślin. Część II. Mszaki, Paprotniki i Nagonasienne. Wyd. 2. PWN, Kraków, ss. 190, tabl. 34; 7. 1965. 9. Katedra i Zakład Botaniki. [W:] M. Turowicz (red.), Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie w pierwszym piętnastolecu rozwoju 1946–1961. *WSP. Rocznik Naukowo-Dydaktyczny* 18: 206–208; 8. 1972. Góry Pieprzowe jako przyszły rezerwat przyrody. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą* 28(5–6): 11–18 [współautor: R. Popek]; 9. 1976. Taxonomic studies on Polish species of the genus *Vicia* L. Foreign Scientific Pub. Dept. of the National Center for Scientific, Technical and Economic Information, Warsaw, ss. 54 [jest to tłumaczenie pracy z 1951, patrz: p. 7b, poz. 1].

7c. GŁÓWNE OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE. Dokołał analizy cech systematycznych dwóch gatunków: *Vicia cracca* i *V. tenuifolia* (cechy

morfologiczne, anatomiczne, biometryczne, pyłek), ułożył klucze do oznaczania ich pyłku i nasion, wykazał odrębność gatunkową tych dwóch taksonów [patrz: p. 7b, poz. 1, 9]. Na podstawie szerokich badań zielnikowych podał cechy morfologiczne odróżniające *Trifolium pannonicum* od *T. ochroleucum* i zweryfikował oznaczenia tych gatunków w Zielniku Instytutu i Ogrodu Botanicznego UJ i Zielniku Polskiej Akademii Nauk [patrz: p. 7b, poz. 2]. Do zbiorowego dzieła *Flora polska* opracował rodzinę Papilionaceae (obecnie Fabaceae), do której wykonał również ryciny [patrz: p. 7b, poz. 4]. Opracował skrypt systematyki roślin dla studentów szkół wyższych, którego pierwsza część, obejmująca rośliny niższe, opierała się jeszcze na wykładach prof. Władysława Szafera [patrz: p. 7b, poz. 3], część druga była już samodzielna, bardzo starannie opracowana, zawierała charakterystyki wielu taksonów mszaków, paprotników i nagonasiennych [patrz: p. 7b, poz. 5], miała też drugie wydanie [patrz: p. 7b, poz. 6]. Planował wydanie części trzeciej obejmującej rośliny okrytonasienne. Oprócz prac systematycznych opublikował również botaniczny opis Gór Pieprzowych (wspólnie z R. Popkiem) [patrz: p. 7b, poz. 8] oraz historię Katedry i Zakładu Botaniki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie [patrz: p. 7b, poz. 7]. W latach 1953–1956 zajmował się systematyką polskich form z grupy *Centaurea jacea* i *C. phrygia*, ale nic na ten temat nie opublikował. Pracując w Ogrodzie Botanicznym UJ, prowadził badania nad rodzajem *Gentiana* oraz wzrostem liści sagowców i paproci i rozwojem innych roślin szklarniowych, ale wyników badań też nie opublikował.

8. DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA, ORGANIZATORSKA I KOLEKCJONERSKA. I IX 1930–24 IX 1931 – uczył biologii w gimnazjum w Przemyslanach, 1935/1936 – uczył przyrodznawstwa i matematyki oraz był wychowawcą kl. IIa w II Państwowym Gimnazjum im. św. Jacka w Krakowie, 1936/1937 – uczył fizyki w II Państwowym Gimnazjum im. św. Jacka w Krakowie. W czasie okupacji uczył w Męskiej Szkole Handlowej w Krakowie towaroznawstwa, geografii gospodarczej, higieny i fizyki,

a w kilku zespołach zorganizowanego tajnego nauczania – biologii, geografii, fizyki i chemii, brał ponadto udział w charakterze egzaminatora w komisji dla eksternów zdających tajne matury typu gimnazjalnego i licealnego [brak informacji o tym, czego uczył w Gimnazjum i Liceum im. H. Sienkiewicza w Krakowie]. W okresie, w którym pracował w Ogrodzie Botanicznym UJ, asystenci i adiunkci ogrodnicy nie byli zobowiązani do prowadzenia żadnych zajęć dydaktycznych, pomimo to prowadził: ćwiczenia z systematyki roślin – 1951/1952–1954/1955, konsultacje dla studentów w sprawie metodyki preparowania roślin i przygotowywania zielnika, oznaczanie roślin, wycieczki – 1951/1952, w ramach pracowni dla studentów studiów II stopnia: rozpoznawanie roślin ozdobnych – 1952/1953 oraz rośliny szklarniowe i oznaczanie roślin egzotycznych – 1954/1955, w ramach ćwiczeń botanicznych (pracowni) dla studentów III roku studiów: typy biologiczne roślin szklarniowych – 1953/1954 oraz oznaczanie roślin szklarniowych – 1955/1956, [1950/1951 – brak danych], 1957/1958–1959/1960 – wykład monograficzny „Rośliny szklarniowe” (początkowo w wymiarze 1 godz. tygodniowo, a w 1959/1960 – 2 godz.). Zajęcia dydaktyczne prowadzone na WSP: ćwiczenia z botaniki – 1953/1954, 1958/1959, 1961/1962–1963/1964, 1965/1966, ćwiczenia z botaniki dla pracujących – 1963/1964, ćwiczenia z botaniki ogólnej – 1951/1952–1952/1953, ćwiczenia z botaniki ogólnej na studium zaocznym – 1962/1963, ćwiczenia z botaniki ogólnej i geografii roślin – 1949/1950, 1950/1951, ćwiczenia z botaniki systematycznej na studium zaocznym – 1962/1963, ćwiczenia z systematyki roślin na studium dla pracujących – 1964/1965–1965/1966, pracownia magisterska – 1957/1958, 1959/1960–1965/1966, 1967/1968–1972/1973, 1974/1975, pracownia magisterska dla pracujących – 1963/1964–1965/1966, pracownia magisterska dla studentów eksternistycznych – 1957/1958, seminarium magisterskie z botaniki – 1964/1965–1965/1966, 1967/1968–1972/1973, 1974/1975, seminarium dla studentów eksternistycznych – 1957/1958, wykład z botaniki – 1953/1954–1958/1959, 1960/61–1962/1963,

wykład z botaniki ogólnej – 1951/1952–1952/1953, wykład z botaniki ogólnej i geografii roślin – 1949/1950, 1950/1951, wykład z geografii roślin i ekologii – 1951/1952–1953/1954, wykład z systematyki roślin (botaniki systematycznej) – 1951/1952–1952/1953, 1957/1958, 1964/1965–1965/1966, 1967/1968–1972/1973, 1974/1975. 1966/1967 – urlop zdrowotny, 1973/1974 – zwolnienie lekarskie z zajęć dydaktycznych. Zorganizował Zakład Botaniki WSP, współorganizował Zakład Fizjologii Roślin WSP. Wypromował 6 doktorów: dr Stanisław Pelc (1965), dr Barbara Stuchlik (1965), dr Józef Kiszka (1967), dr Ryszard Popek (1970), dr Leopold Kobierski (1970) i dr Ryszard Kozik (1974). Należał do krakowskiej szkoły geobotanicznej Władysława Szafera. Założył własną szkołę botaniczną na WSP w Krakowie; do jego uczniów, oprócz wyżej wymienionych doktorantów, należą: prof. dr hab. Eugeniusz Dubiel (UJ), prof. dr hab. Jan Kućmierz (Uniwersytet Rolniczy im. H. Kołłątaja w Krakowie), prof. dr hab. Adam Zajac (UJ), dr Eugenia Urszula Zajac (emerytowany pracownik Instytutu Botaniki UJ). W swoich pracach nad systematyką roślin posługiwał się głównie obcymi zbiorami zielnikowymi. Niewielkie jego herbarium znajduje się w zielniku dydaktycznym Instytutu Biologii Akademii Pedagogicznej w Krakowie, rozproszone arkusze (w nieustalanej liczbie) – w Zielniku Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN (KRAM), być może również w Zielniku Instytutu Botaniki UJ (KRA), a w Muzeum Ogrodu Botanicznego UJ – 40 próbek nasion, głównie *Vicia*.

9. DZIAŁALNOŚĆ W INNYCH DZIEDZINACH. [nie działał]

10. WAŻNIEJSZE GODNOŚCI I STANOWISKA W INSTYTUCJACH, TOWARZYSTWACH NAUKOWYCH I REDAKCJACH. 1 I 1953–1 X 1969 – kierownik Katedry i Zakładu Botaniki WSP, potem już tylko kierownik Zakładu Botaniki WSP (do 1972) [w 1972/73 nie było już katedr tylko zakłady i K. Kostrakiewicz nie kierował zakładem], 1962–1968 – przewodniczący Zespołu Rzeczników Biologii w Radzie Głównej ds. Wyższych Szkół Pedagogicznych, 1 IX 1962–31

VIII 1964 – dziekan Wydziału Geograficzno-Biologicznego WSP w Krakowie, 1964–XII 1969 – kurator Koła Naukowego Biologów WSP.

11. NAJWAŻNIEJSZE WYRÓŻNIENIA I ODZNACZENIA. 14 III 1955 – Medal X-lecia PRL, [br. daty] – Medal 1000-lecia Państwa Polskiego, 28 IV 1964 – nagroda Rektora WSP, 3 X 1970 – Złoty Krzyż Zasługi, 1 X 1973 – Nagroda Indywidualna III stopnia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za szczególne osiągnięcia w dziedzinie dydaktyczno-wychowawczej, 24 III 1974 – Złota Odznaka Związku Nauczycielstwa Polskiego za tajne nauczanie na terenie Krakowa, 17 IX 1975 – Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

12. INNE INFORMACJE. Po II wojnie światowej prawie równocześnie rozpoczął pracę na Uniwersytecie Jagiellońskim (1948) i w (Państwowej) Wyższej Szkole Pedagogicznej w Krakowie (1949). Z zachowanych dokumentów wynika, że w obu uczelniach zatrudniany był aż do 1955 na czas określony (na rocznych kontraktach). Dopiero otrzymanie w 1955 tytułu naukowego docenta na WSP sprawiło, że uzyskał tam stały etat. Na UJ pracował na rocznych kontraktach nadal (otrzymując każdorazowo pozwolenie Ministerstwa Oświaty, a następnie Szkolnictwa Wyższego) aż do końca roku akademickiego 1959/1960, kiedy to Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego nie wyraziło zgody na kolejne przedłużenie umowy zawartej przez K. Kostrakiewicza z UJ na pracę w charakterze docenta kontraktowego. W Ogrodzie Botanicznym UJ opiekował się działami: geograficzno-roślinnym, biologii rozsiewania i biologii zapyłania oraz szklarniami roślin tropikalnych, oprowadzał i zaznajamiał gości i zwiedzających z roślinnością szklarniową. W Zielniku Instytutu i Ogrodu Botanicznego UJ sprawował opiekę i kierownictwo wykonywanych prac. Przed II wojną światową był członkiem T.N.S.W. [Towarzystwo Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych], od 1945 – członkiem ZNP, pracował w Ognisku Metodycznym Biologów przy IV Liceum Ogólnokształcącym w Krakowie, 1945–1947 – przewodniczący Krakowskiego Oddziału Ligi Ochrony Przyrody, 1962/1963–1970/1971 – członek Rektorskiej

Komisji Stypendiów Naukowych dla Studentów WSP, 1966/1967 – członek Uczelnianego Komitetu Obchodu XX-lecia WSP w Krakowie, członek PTB [wstąpił między 1947 a 1951] oraz Związku Bojowników o Wolność i Demokrację [brak informacji od kiedy]. Był bardzo dokładny i wymagający zarówno w stosunku do siebie, jak i studentów, a egzamin z botaniki u niego był jednym z najtrudniejszych do zdania podczas studiów. Był świetnym wykładowcą. Wykłady ilustrował bardzo pięknymi, starannymi rycinami wykonywanymi na bieżąco na tablicy. Interesował się sztuką sakralną Podhala i Górców. Eponimy: *Rosa kostrakiewiczii* R. Popek (endemit Gór Pieprzowych). Pochowany na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

13. WYKAZ NAJWAŻNIEJSZYCH ŹRÓDEŁ. Archiwalne: Archiwum Akademii Pedagogicznej w Krakowie – zespół akt kadrowych (Kazimierz Kostrakiewicz). Archiwum UJ – KM 56 (Kazimierz Kostrakiewicz), PKEN 26 (Kazimierz Kostrakiewicz), S II 524 (*Liber Promotionum Universitatis Jagellonicae*, 1932–1966) nr 10271, S III 249 (teczka pracownicza – Kazimierz Kostrakiewicz), S III 246 (Kazimierz Kostrakiewicz), W BiNoZ 19 (Plany i sprawozdania z wykonania zajęć dydaktycznych, 1951–1963), W BiNoZ 32 (Kontraktowi pracownicy nauki i zastępcy profesorów, 1951–1975), W BiNoZ 41 (Zajęcia uboczne pracowników poza uczelnią, 1951–1971), WMP 73 (Instytut Botaniczny, 1945–1951), WMP 171 (Kazimierz Kostrakiewicz), Z 350/I (Katedra Systematyki i Geografii Roślin – sprawy organizacyjne), Z 351/II (Katedra Systematyki i Geografii Roślin – sprawy dydaktyczne i studenckie); Muzeum Botaniczne i Pracownia Historii Botaniki im. J. Dyakowskiej (Ogród Botaniczny UJ): materiały luźne (26/1, B 28, B 29, B 33, B 37, B 39, Dyd. 14). Publikowane: J. Hamperl, F. Kiryck, I. Pietrzakiewicz (red.), *Leksykon profesorów Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej 1946–2006*. Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2006, s. 252–253; A. Piekiełko, 1983. *Historia Ogródu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie*. PWN, Warszawa – Kraków, ss. 113, cyt. s. 76,

103; Skład osobowy uczelni oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1952/53. PWSW w Krakowie, Kraków 1952, s. 13, 56, 59, 61; Skład osobowy uczelni oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1953/54. WSP w Krakowie, Kraków 1953, s. 10, 20, 97, 98, 99, 101; Skład osobowy uczelni oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1955/56. WSP w Krakowie, Kraków 1956; Skład osobowy uczelni oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1957/58. WSP w Krakowie, Kraków 1958; Skład osobowy uczelni oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1960/61. WSP w Krakowie, Kraków 1960; Skład osobowy uczelni oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1961/62. WSP w Krakowie, Kraków 1961; Skład osobowy uczelni oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1962/63. WSP w Krakowie, Kraków 1962; Skład osobowy uczelni oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1963/64. WSP w Krakowie, Kraków 1963; Skład osobowy uczelni oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1964/65. WSP w Krakowie, Kraków 1964; Skład osobowy uczelni oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1965/66. WSP w Krakowie, Kraków 1965; Skład osobowy uczelni oraz spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1966/67. WSP w Krakowie, Kraków 1966; Skład osobowy uczelni na rok akademicki 1967/68. WSP w Krakowie, Kraków 1967; Skład osobowy uczelni na rok akademicki 1968/69. WSP w Krakowie, Kraków 1968; Skład osobowy uczelni na rok akademicki 1969/70. WSP w Krakowie, Kraków 1969; Skład osobowy uczelni w roku akademickim 1970/71. WSP w Krakowie, Kraków 1970. Skład osobowy w roku akademickim 1970/71. WSP w Krakowie, Kraków 1970, cyt. s. 11, 38; Skład osobowy w roku akademickim 1972–1973. WSP w Krakowie, Kraków 1973, cyt. s. 44, 47; Spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1972/73. WSP w Krakowie, Kraków 1972, cyt. s. 22, 69, 71; Spis wykładów i ćwiczeń na rok akademicki 1973/74. WSP w Krakowie, Kraków 1973, cyt. s. 53, 129, 131; Sprawozdanie dyrekcji II. Państwowego Gimnazjum im. św. Jacka w Krakowie za rok szkolny

1934/5, 1935/6 i 1936/7. Nakładem Koła Rodzicielskiego, Kraków 1937, ss. 54, cyt. s. 23, 41; Sprawozdanie XV. (XXXII) Dyrekcji Państwowego Gimnazjum IV. im. H. Sienkiewicza w Krakowie za rok szkolny 1932/1933. Nakładem Komitetu Rodzicielskiego, Kraków 1933, ss. 146, cyt. s. 43, 44, 54, 63, 64, 121; M. Turowicz (red.), 1965. Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie w pierwszym piętnastolecu rozwoju 1946–1961. *WSP. Rocznik Naukowo-Dydaktyczny* 18, ss. 402, cyt. s. 16, 43, 44, 63, 133, 136, 206, 207, 211, 212. Informacje pisemne uzyskane od syna – dr. Leszka Kostrakiewicza i od dr. Beaty Barabasz-Krasny, informacje ustne uzyskane od prof. dr. hab. Eugeniusza Dubiela, dr. hab. Ryszarda Popka, prof. AP i od mgr. Józefa Wróbla.

14. MATERIAŁY IKONOGRAFICZNE. Archiwalne: Muzeum Botaniczne i Pracownia Historii Botaniki im. J. Dyakowskiej (Ogród Botaniczny UJ). Publikowane: J. Hamperl, F. Kiryk, I. Pietrzakiewicz (red.), *Leksykon profesorów Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej 1946–2006*. Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2006, s. 252–253.

Piotr KÖHLER

69. WILHELMINA STEC-ROUPPERTOWA

1. DATA I MIEJSCE URODZENIA I ŚMIERCI. Ur. 8 VIII 1903, Rzeszów, ówczesnie Galicja, zm. 19 VII 1988, Orpington [południowo-wschodnie przedmieście Londynu], Wielka Brytania.

2. RODZINA. Ojciec – Michał, dr praw, sędzia sądu powiatowego w Rzeszowie, matka – Wiktoria z domu Szybowicz, nauczycielka gimnazjalna, mąż – profesor Kazimierz Rouppert (1885–1963), dziekan Wydziału Rolniczego UJ, członek Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie, sekretarz generalny Zrzeszenia Profesorów i Docentów Polskich Szkół Akademickich w Wielkiej Brytanii i in., autor prac z zakresu wielu działów botaniki, mykologii i fitopatologii

(*PSB* 32 (1989–1991): 327–330) [ślub w Wilnie między 26 X a 7 XI 1929].

3. WYKSZTAŁCENIE. 1912/1913–1915/1916 – szkoła powszechna w Rzeszowie (4 klasy), 1916/1917–1917/1918 – kl. III i IV w II Gimnazjum Państwowym w Rzeszowie, 1918/1919–1921/1922 – kl. V–VIII w Prywatnym Żeńskim Gimnazjum Realnym w Rzeszowie z prawem publicznych szkół państwowych, 22 VI 1922 – świadectwo dojrzałości tamże. 1922/1923–1926/1927 – studia na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, 26 XI 1927 – absolutorium, 1926 – egzamin na Studium Pedagogicznym UJ [nie był to egzamin nauczycielski].

4. STOPNIE NAUKOWE I DANE BIBLIOGRAFICZNE ROZPRAW. 19 XII 1933 – doktorat z filozofii w zakresie botaniki [promocja na Wydziale Filozoficznym UJ, promotor: prof. W. Szafer] na podstawie rozprawy „Występowanie narośli bakteryjnych na główkach przecikowych ziemniaka” [praca opublikowana: W. Stec, 1927: Występowanie narośli bakteryjnych na główkach przecikowych ziemniaka. Über das Vorkommen von Bakterocedidien an Kartoffelantheren. *Bull. Int. Acad. Polon. Sci. Lett., Cl. Sci. Math. Nat., Sér. B: Sci. Nat.* 1927(7): 705–712].

5. PRZEBIEG PRACY ZAWODOWEJ. Od 1924/1925 – pracowała w Zakładzie Botanicznym

im. E. Janczewskiego na Wydziale Rolniczym UJ [być może nad przygotowaniem własnej rozprawy doktorskiej, bo brak jej nazwiska w wykazach pracowników]. Od V 1927 roku do wybuchu II wojny światowej pracowała w Stacji Ochrony Roślin Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego w Krakowie (później Izby Rolniczej w Krakowie) jako asystentka działu mykologicznego [przez cały ten okres stacja funkcjonowała przy Zakładzie Botanicznym im. E. Janczewskiego na Wydziale Rolniczym UJ i była kierowana przez prof. K. Roupperta]. Od 1927/1928 – pomagała w zajęciach dydaktycznych na Kursie Ogrodniczym przy Wydziale Rolniczym UJ [brak informacji jak długo, być może do wybuchu II wojny światowej], I IV–30 VI 1929 – zatrudniona była do pomocy przy zajęciach dydaktycznych na Wydziale Rolniczym UJ. 1941–1945 – podczas pobytu w Palestynie służyła w Pomocniczej Służbie Kobiet: pracowała jako sanitariuszka oraz jako kierowca ambulansów. W zorganizowanej w I 1943 roku Polskiej Stacji Biologicznej w Palestynie opracowywała materiały grzybów pasożytniczych tamtych terenów. 1945–1947 – pracowała w laboratorium szpitalnym VIII Polskiego Szpitala Wojennego w El Kantarze w Egipcie. Po przyjeździe do Londynu pracowała w aptece [brak dokładniejszych informacji].

6. PODRÓŻE NAUKOWE. 1927–1939 – na terenie Polski, a szczególnie po województwie krakowskim i kieleckim, w czasie II wojny światowej – Palestyna, Egipt [brak informacji o innych podróżach naukowych].

7a. ZAKRES BADAŃ BOTANICZNYCH. Mikologia, fitopatologia, cecidiologia, fitogeografia florystyczna.

7b. LICZBA WSZYSTKICH PUBLIKACJI BOTANICZNYCH, MIEJSCE OPUBLIKOWANIA PEŁNEJ BIBLIOGRAFII PRAC, WYKAZ WAŻNIEJSZYCH PRAC. Opublikowała co najmniej 46 prac. Brak opublikowanej pełnej bibliografii jej prac, niepełna w: H. Jurkowska, T. Komornicki, T. Lityński (red.), 1965. *Dzieje studiów rolniczych w Krakowie 1890–1962*. WSR Kraków, ss. 558, cyt. s. 301–302 – wykaz 15 prac; A. Skirgiełło, 1988. *Polska bibliografia mikologiczna*. T. II (K–Ś).

Bibliografie botaniczne, t. 2, PWN, Warszawa, s. 241–598, cyt. s. 571–572 – wykaz 13 prac; spis 46 jej prac – w posiadaniu autora niniejszego biogramu. Najważniejszych 10 prac (oprócz rozprawy doktorskiej) [opublikowanych pod nazwiskami: Stec, Stecówna, Stec-Rouppertowa]: 1. 1926. Czerwień metylowa jako odczynnik do barwienia błon zdrewniałych. Le rouge de méthyle comme le réactif pour les membranes lignifiées. *Acta Soc. Bot. Pol.* **3**: 136–140; 2. 1926. Z przemiany materji u kianianki (*Cuscuta lupuliformis*). Zur Kenntnis des Stoffwechsels bei *Cuscuta*. *Acta Soc. Bot. Pol.* **4**, Suppl.: 17–19; 3. 1932. *Tilletia separata* J. Kunze, rzadka śnieć na mietlicy zbożowej z Polski. *Tilletia separata* J. Kunze, ein seltener Brandpilz auf *Apera Spica venti* in Polen. *Acta Soc. Bot. Pol.* **9**(3–4): 539–546; 4. 1935. Przyczynek do występowania raka ziemniaczanego w województwach kieleckim i krakowskim. Beitrag zur Kenntnis des Vorkommens von Kartoffelkrebs in den Wojewodschaften Kielce und Kraków. *Spraw. Komis. Fizjogr. PAU* [za 1933 i 1934] **68/69**: 103–106; 5. 1936. Zapiski mikologiczne. Mykologische Notizen. *Spraw. Komis. Fizjogr. PAU* [za 1935] **70**: 149–172; 6. 1938. Maczużnik słupówkowaty (*Cordyceps pistillariaeformis* Bk. et Br.) w Polsce. *Cordyceps pistillariaeformis* Bk. et Br. in Polen. *Spraw. Komis. Fizjogr. PAU* [za 1936] **71**: 1–12 [+ mapa, tabl. 1, 2]; 7. 1939. Zapiski grzyboznawcze. Mykologische Notizen. *Spraw. Komis. Fizjogr. PAU* [za 1938] **73**: 277–283; 8. 1941. A *Valerianella dentata* Poll. Magyarországon. [summ.: *Valerianella dentata* Poll. in Hungary]. *Botanikai Közlemények* (Budapest) **38**(3–4): 170–177; 9. 1944. Przyczynek do znajomości mykoflory Palestyny. *Przyroda* (Tel-Aviv) **5**: 154–161; 10. 1944. Zapiski teratologiczne z Palestyny. *Przyroda* (Tel-Aviv) **5**: 149–153.

7c. GŁÓWNE OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE. Zbadała pod względem anatomicznym i rozwojowym narośla na główkach pręcików ziemniaka, otrzymanymi z tych narośli kulturami bakterii zarażiła pręciki ziemniaka i pomidora, otrzymując podobne narośla, czym udowodniła ich bakteryjne pochodzenie [patrz: p. 4]; zbadała zastosowanie czerwieni metylowej w preparatach botanicznych

i stwierdziła, że można z powodzeniem używać rozcieńczonej czerwieni metylowej zubożonej do barwy żółtej jako odczynnika barwiącego na czerwono zdrewniałe błony w preparatach na ćwiczeniach z histologii roślin [patrz: p. 7b, poz. 1]; wykonała analizę chemiczną wydzieliny uzyskanej z pędów kianianki zazielenionych podczas doświadczenia i wykazała, że zawierała ona duże ilości potasu, co zinterpretowała następująco: pojawiająca się w czasie doświadczenia tylko na pędach sztucznie zmuszonych do zazielenienia się wydzielina zawiera dużo potasu, ponieważ zwykle w tkankach zielonych przewagę mają jony wapnia nad jonami potasu, tkanki kianianki zwykle niezielone mają nadmiar potasu, który jest usuwany po zazielenieniu się tych tkanek [patrz: p. 7b, poz. 2]; podała 30 nowych stanowisk *Tilletia separata* J. Kunze z lat 1930–1932 z terenów województw krakowskiego i kieleckiego (wobec 7 stanowisk znanych ówczesnie z innych państw Europy) oraz mapę polskich stanowisk tego gatunku, stwierdziła, że wymiary badanych zarodników różnią się od niektórych danych z literatury [patrz: p. 7b, poz. 3]; opublikowała stanowiska raka ziemniaczanego stwierdzone w woj. kieleckim w latach 1927–1933 i w woj. krakowskim w latach 1929–1933, zamieściła mapę tych stanowisk, wysunęła hipotezę, że rak ziemniaczany dotarł na te tereny ze Śląska [patrz: p. 7b, poz. 4]; opublikowała spis 249 gatunków grzybów i 1 gatunek bakterii pochodzących przeważnie z województw krakowskiego i kieleckiego, był to zbiór grzybów oddany Komisji Fizjograficznej jako wynik badań przeprowadzonych z zasiłku Sekcji Rolniczo-Leśnej [patrz: p. 7b, poz. 5]; opublikowała przegląd notowań maczużnika słupkowatego z Europy, podała 20 stanowisk tego grzyba z Polski, opisała zjawisko wytwarzania zaczątków nowej maczużki poniżej wcześniej utworzonej części płodnej maczużki z dojrzałymi owocnikami [patrz: p. 7b, poz. 6]; opublikowała spis 63 gat. grzybów i 1 gat. bakterii wraz z gatunkami żywicielskimi głównie z województw krakowskiego i kieleckiego [patrz: p. 7b, poz. 7]; przebywając w Budapeszcie, opracowała rozmieszczenie różnych form *Valerianella dentata* Poll. na Węgrzech na podstawie materiałów

zielnikowych z tamtejszych instytucji: Muzeum Narodowego, Instytutu Systematyki Roślin [Uniwersytetu Budapeszteńskiego] i Stacji Badania Nasion [patrz: p. 7b, poz. 8]; opublikowała listę 48 gatunków grzybów pasożytniczych występujących na roślinach w Palestynie [patrz: p. 7b, poz. 9]; opisała z terenów Palestyny staśmienię u omanu *Inula crithmoides* L., staśmienię i dwukwiatowy okaz u zawilca *Anemone coronaria* L. oraz teratologie u babki *Plantago lagopus* L. [patrz: p. 7b, poz. 10]. Większość jej pozostałych publikacji powstała w okresie pracy w Stacji Ochrony Roślin, są to głównie prace popularne zamieszczane w wydawnictwach ogrodniczych.

8. DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA, ORGANIZATORSKA I KOLEKCYJERSKA. Od 1927/1928 – pomagała w prowadzeniu ćwiczeń z biologii roślin i anatomii roślin na Kursie Ogrodniczym przy Wydziale Rolniczym UJ [brak informacji jak długo trwała ta pomoc], 1 IV–30 VI 1929 – pomagała przy ćwiczeniach z patologii roślin na Wydziale Rolniczym UJ. Uczestniczyła w organizowaniu Koła Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika w Palestynie, Egipcie i Anglii.

9. DZIAŁALNOŚĆ W INNYCH DZIEDZINACH. [brak informacji]

10. WAŻNIEJSZE GODNOŚCI I STANOWISKA W INSTYTUCJACH, TOWARZYSTWACH NAUKOWYCH I REDAKCJACH. 3 VI 1935 – powołana na współpracownika Komisji Fizjograficznej Polskiej Akademii Umiejętności [była współpracowniczką aż do rozwiązania Komisji Fizjograficznej w 1945], 18 VII 1941–12 III 1945 – członek Zarządu Koła (Oddziału) Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika w Tel-Awivie, 20 X 1950 – wybrana na członka czynnego zwyczajnego miejscowego Wydziału Przyrodniczego Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie, 1954–1970 – sekretarz Komisji Biologicznej Wydziału Przyrodniczego tegoż towarzystwa, 1970 – była członkiem Komisji Rewizyjnej tegoż towarzystwa.

11. NAJWAŻNIEJSZE WYRÓŻNIENIA I ODZNACZENIA. 1981 – odznaczona przez rektora Akademii Rolniczej w Krakowie Złotą Odznaką „Za Zasługi dla Uczelni” [za ofiarowanie

Akademii Rolniczej w Krakowie części spuścizny swego męża].

12. INNE INFORMACJE. Prawdopodobnie nie podeszła do egzaminu nauczycielskiego, bo brak jest stosownych protokołów. Jej badania grzybów z lat 1928–1930 i 1935, w tym gatunków pasożytujących na roślinach uprawnych województw krakowskiego i kieleckiego, finansowała Sekcja Botaniczna Komisji Fizjograficznej Polskiej Akademii Umiejętności. 18 IX 1939 opuściła wraz z mężem Polskę. Po przekroczeniu granicy węgierskiej przedostali się do Budapesztu, gdzie mieszkali do 1941 roku. Na Węgrzech pracowała społecznie wśród uchodźców z Polski. Po wyjeździe z Węgier zamieszkała (wraz z mężem) w Palestynie w Tel-Awivie. Tu również pracowała społecznie wśród uchodźców. W ramach działalności w Kole Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika w Tel-Awivie urządziła, począwszy od 1942 roku, coroczne pokazy owoców cytrusowych; wystawy takie w latach 1943 i 1944 były pokazami wędrownymi, wystawianymi w różnych szkołach i instytucjach na terenie Palestyny. 12 III 1945 przeniosła się (wraz z mężem) do Egiptu, gdzie mieszkała do 1947 roku. Po przyjeździe (wraz z mężem) do Londynu znalazła się w bardzo ciężkich warunkach materialnych. Była wieloletnim członkiem Zrzeszenia Profesorów i Docentów Polskich Szkół Akademickich w Wielkiej Brytanii. Przesłała przed 1975 rokiem informacje o działalności Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika na obczyźnie; na ich podstawie F. Górski napisał krótkie opracowanie [patrz: p. 13]. W roku 1976 i 1981 ofiarowała cenne pamiątki, głównie książki, po swoim mężu, prof. Kazimierzu Rouppercie, do Muzeum Akademii Rolniczej im. H. Kołłątaja w Krakowie. Obecnie przechowywane są w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie jako zbiór wydzielony. Pod koniec życia mieszkała w Antokolu (45 Holbrook Lane, Chislehurst, Kent) w domu [pomocy społecznej?] prowadzonym przez ss. Felicjanki. Prochy zgodnie z życzeniem zmarłej pochowano 22 X 1988 w grobie męża na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

13. WYKAZ NAJWAŻNIEJSZYCH ŹRÓDEŁ.

Archiwalne: Archiwum Instytutu Polskiego i Muzeum im. gen. W. Sikorskiego (Londyn) – KOL. 318/2 [Koło Zrzeszenia Profesorów i Docentów Polskich Szkół Akademickich w Wielkiej Brytanii]; Archiwum UJ – PKEN 26 [Wilhelmina Stecówna Rouppertowa], S II 524 [Liber promotionum Universitatis Jagellonicae, 1932–1966] nr 9410, S II 619 [Wilhelmina Stecówna], SP 15 [Wykaz studentów przyjętych na Studium Pedagogiczne 1922/23–1926/27], SP 16 [Wykaz kandydatów przyjętych na Studium Pedagogiczne 1926/27–1951/52], WF II 504 [Wilhelmina Stec-Rouppertowa]; Biblioteka Polska (Londyn) – karta osobowa W. Rouppertowej w Archiwum Emigracji im. B. Jeżewskiego. Publikowane: F. Górski, 1975. Z działalności Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika na obczyźnie. *Wszechświat* 1975(10): 245–246, P. Köhler, 2002. *Botanika w Towarzystwie Naukowym Krakowskim, Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Umiejętności. Botany at the Academic Society of Cracow, Academy of Sciences and Letters and the Polish Academy of Sciences and Letters (1815–1952)*. *Studia i materiały do dziejów Polskiej Akademii Umiejętności*, t. 2; *Rocznik Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie* 1 (rok 1950/1951): 9; *Rocznik Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie* 10 (rok 1959–1960): 10. Nekrologi, m.in.: *Dziennik Polski* R. 44, nr 244 (18 X 1988) i nr 247 (21 X 1988), *Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza* (Londyn) R. 49 nr 185 (5 VIII 1988) s. 15 i nr 191 (12 VIII 1988) s. 8, *Więź* 2/89; krótki biogram W. Stec-Rouppertowej zawarty jest w biogramie jej męża: Z. Kosiek, 1989–1991. *Rouppert Kazimierz Stefan (1885–1963)*. *PSB* 32: 327–330, cyt. s. 330. Informacje ustne i pisemne otrzymane od Grażyny Urbanowicz, Zofii Zdybek-Demel i Andrzeja Krokowskiego, siostrzeńca Wilhelminy Stec-Rouppertowej.

14. MATERIAŁY IKONOGRAFICZNE. W zbiorach Andrzeja Krokowskiego.

Piotr KÖHLER

Konsultacja:
prof. dr hab. Tomasz Majewski